

Victoria excepției

*„Dublul standard comportamental,
al faptelor imorale și al discursului moral,
a rătăcit lumea pe calea reușitei.”*

... Ideologiile nu rezolvă criza economică. *Această aserțiune este categorică.* Nici știința economică nu rezolvă criza. *Această aserțiune este năucitoare.* Criza trece de la sine. *Această aserțiune este antiumană...* iată câteva frânturi de sentințe din dezbaterile provocate de ineditul crizei economice.

Prima aserțiune pune în evidență nesustenabilitatea extremelor comportamentale, cea de-a doua indică o defecțiune a capacității de înțelegere și explicare, iar cea de-a treia dă măsura cinismului disolutiv. Cumva pilduitor, este vorba aici despre o scară a contraperformanțelor umane, de la soluția ieftină dată comodității de gândire în deghizările ei politice, trecând prin abandonul genului proxim încastrat în rațiune și ajungând la eșuarea în tentaculele fatalității care aneantizează.

Evident că treptele nu duc spre izbăvire. Sensul este de coborâre în infern, fără putință de a ajunge, fie și prin iluminare, la o zonă de inversiune salvatoare.

Așa cum este descrisă de faptele momentului, această scară nu semnifică trecerea dintre lumi sau stări (mai proaste sau mai bune) ale acesteia, ci redă ultimul drum, dintre lume și nelume.

Așteptarea că această scară ar fi o posibilitate între altele nu mai este liniștitoare nici pentru marile spirite. Și aceasta nu pentru că ele și-ar fi extins la maximum scepticismul, ci pentru că se regăsesc tot mai greu în configurarea lumii actuale. Nu altfel ne explicăm deficitul de soluții teoretice, acompaniat de măsurile iraționale la problemele crizei avansate de managementul economic. Simptomatic este faptul că unele dintre ele se prezintă într-un amestec după rețete specifice practicilor obscurantiste revărsate în inginerie socială.

Impasul Rațiunii în a face față propriilor erori reînvie alternativa credinței. A celei mai erodante credințe, că lucrurile se rezolvă de la sine.

Aceasta este cauza întârzierii străpungerilor în materie de gândire economică!

Dar, trebuie să spunem, este vorba de blocarea prin forță a Rațiunii, și nu de cauze intrinseci acesteia. Eșecul modelului economic fără alternativă – un produs, totuși, al rațiunii – a injectat un tranchilizant extrem de puternic gândirii științifice. Nu încapă îndoială că și Științei economice i-a convenit să se abandoneze confortului promis de modelul perfect și unic, el însuși confortabil (într-un fel pervers) cu obsesia unificării, mai întâi, a teoriei și, mai apoi, a acțiunii, ca răspuns la provocarea reprezentată de integralitatea organică a Naturii.

Traseul evolutiv al modelului economic actual este unul marcat de aparențe. Pornit sub auspiciile unificării valorilor cardinale generate de idealul libertății, a ajuns uluitor de repede la unicitate prin uniformizare. Nici vorbă de libertate după cum nici de egalitate de șanse. Libertatea se judecă în condiții de contraselecție după principiul „una vorbim și alta fumăm”. Este vorba despre libertatea cu gramul interesului, care expulzează valorile supreme în ideal și purifică realitatea după chipul și asemănarea forței care confiscă puterea. La rândul ei, egalitatea de șanse devine o lecție romantică, o poveste despre chipuri și locuri care nu există decât pentru eroi onirici.

Egalitatea de grup a puterii este mecanismul prin care inegalitatea se centrifughează în mod implacabil ca sărăcie a numerelor mari. Venitul mediu nu mai are în preajmă o populație proprie, el cel mult ascunde confortul pentru unu la sută dintre noi și oferă imaginea de fata morgana a vieții edenice pentru trei sferturi dintre noi. Cuantificarea economică este, astfel, de două ori inadecvată: o dată pentru că ne tratează viețile la kilogram și a doua oară pentru că nu recunoaștem în indicatori profilul cămărilor noastre.

Modelul economic actual este o inovație exclusivistă, un produs de lux accesibil pentru o minoritate plămădită din cinism, instincte de haită și voce de sirenă. Dublul standard comportamental, al faptelor imorale și al discursului moral, a rătăcit lumea pe calea reușitei. Țesătura instituțională a plasei aruncate peste conștiințe are ochiuri dese. Scopul este să nu scape ceva, modelul trebuind să fie unic.

Efectul de scară al modelului își arată performanțele, pe lângă mașinăria politică a controlului, în condiția mijloacelor de acces la avuție. În mod brutal, modelul se manifestă ca suport pentru salarii prea puține și prea mici, mai ales în zona producției efective. Și asta nu doar ca răspuns la performanțele tehnicii și tehnologiei, ci mai ales ca expresie a preferinței pentru favorizarea capitalului. Tocmai această preferință pare să fie ingredientul care a generat masa critică a colapsului declanșat în 2007.

Teoria modelului capitalismului corporatist, inspiratoare a populismului ca ideologie de fațadă (pentru că a eficientizat mijlocul transmiterii mesajului pe care-l așteaptă auditoriul pentru a trece sub tăcere adevărul despre scop), a dislocat alternativele. Succesul pare consolidat electoral în țările unde cultura politică s-a structurat decenii la rând pe modelul unic. Eșecul la urne înregistrat în țara de origine, SUA, este, deocamdată, neclar. Reacțiile de idiosincrasie ideologică, identice cu avatarurile luptei de clasă, la alternativele capitalismului corporatist amână ieșirea din alternativă. În aceste repere sunt sacrificate componentele sociale ale modelului, care, de altfel, sunt derizorii pentru el.

În modelul economic al capitalismului corporatist populația este electorat, căruia i se administrează iluzii sau ținte false; iluzia Agorei generalizate, a libertății de a fi, alături de ținta falsă a distribuirii ca obstacol în calea libertății de a avea. Liftul social este din ce în ce mai strâmt și circulă tot mai rar. Etajul la care se blochează este cel al puterii bazate pe avuție.

Modelul economic a configurat astfel societatea, iar societatea se conformează noii economii politice?

Marin Dinu